

lastvi, a na obojno stran v zadnji vrsti pod ministerstvom za deželno bran.

Žandarstvo ima pravico, v izvršbo svojih službenih dolžnosti zahtevati podpore od vseh organov javne službe, sosebno od civilnih oblasti, drugih stražnih krdel ali stražništev in posamesnih njihovih stražnikov, od občinskih županstev in vojaških poveljstev.

Koliko in v kateri meri so organi javne službe pod svojo odgovornostjo dolžni tem zahtevam ustrezati, to določajo posebne postave, službena pravila ali navodila, ki jim uradno dolžnost uravnujejo.

Kako naj se žandarji sploh držé in védejo.

Žandarjevo védenje bodi resnobno, spodobno in vljudno. Vsak preség meje, vsaka podlost in surovost v besedi ali djanji z njegove strani v opravljanji službe ponižuje njega in žandarski zavod ter mu otežuje izvrševanje njegovih dolžnosti. Sosebno veljá to, kedar biva pričujoč pri slavnostih (svečanostih), večih narodnih zborih ali taborjih itd., kjer utegne vsaka nepremišljenost, vsako brezpravično zahtevanje ali nepotrebno nadlegovanje imeti neprijetne ali nevarne nastopke.

Žandarji naj, vneti za dober glas žandarskega zavoda, eden na drugega pazijo, ter tako bode mogoče, da se napake in razvade brž v začetku zatró.

Kedar se žandar kje očitno kaže, bodi vselej po propisu opravljen in oblečen, ter imej opasano pobočno orožje. Žandar, ki odrine kam na službo, naj bode popolnoma oborožen (z nasajenim bajonetom), naj vzame sè sabo verigo spetnico in pa listnico, tudi mora vsegdar svojo službeno in nadzorno kajiznico pri sebi imeti.

Držanje njegovo bodi vsak čas vojaško, hoja mirna in počasna tako, da utegne opaziti vse, kar se godí blizo njega.

Žandarju je prepovedano, tobak kaditi o službenih opravkih in kedar stopi v kako uradno izbo ali v privatno (zasebno) stanovanje, sè sabo jemati psov, in tako tudi kakor koli bodi nenaravno ali siljeno kretati z životom in prenavljati se, ker se mora ogibati vsega, zarad česar bi ljudje utegnili jezike brusiti nad njim, obirati ali celó zasmehovati ga.

Žandarju je ostro prepovedano, dokler ima kako službo, iti v gostilnico, pivnico ali kavarno, pijančevati ali dobrovoljiti se. Ako bi žandar, hodeč po svoji službi, kaj zapazil ter mu bi se zarad tega zdelo stopiti v krémo, mora to, ko pride sè službe nazaj, svojemu postajnemu poveljniku posebej povedati.

Tudi zunaj službe naj se ogiblje prostaških in slaboglasnih pivnic.

Kaj ostro mu je prepovedano, meniti se, kakor da bi bil kak njihov znanec, z osebami bodi moškega bodi ženskega spóla, katere so v slabem imenu pri ljudéh. Takošne osebe tudi ne smejo nikdar priti v žandarske kosarne ali stanišča, da bi koga obiskale, niti smejo tje kaj s komdrugim zahajati.

Če tudi je misliti o žandarji, da se nikoli ne vdá pijanstvu, naj bode vendar zarad nasledkov kaj živo opominjan, paziti se ga.

Nezmerno uživati opojne pijače, igrati za denar, rojiti okoli in dolgove delati; to so napake, kakoršnih pri žandarji celó ne sme biti in katere se toraj morajo z neizprosno ostrostjo odvracati. Ako bi se kateri žandar toliko pozabil ter bi se kam pijan prikazal, to imajo njegovi tovariši dolžnost, hitro odpraviti ga ljudém izpred očí ter o njegovem pregrešenji podati službeno naznanilo, da bode pokaznjen z zaporom, kakor je zaslužil.

Žandar naj vsacega vika. Ako bi ga kdor si bodi poprosil za kako dopoved ali ljubav, naj mu z vojaško dostojnostjo in postrežljivostjo ali stori to, za kar je pro-

šen, ali pa, ako ne bi mogel, naj se kratkoma in jasno izgovori, a nikoli ne sme nevolje kazati in še manj osorno odgovarjati.

Najpotrebniši čednosti žandarja ste nepodkupnost in resničnost.

Pod tem se razume, ne samo, da naj mu roka ne jemlje podkupila z denarjem ali denarno vrednostjo, marveč da se od svoje dolžnosti ne sme dati odvrniti ni zvezi po rodu ali prijateljstvu, ni blagovoljnosti ali sovražnosti, sploh nikakim stranskim ozirom in da mora vsegdar vsa svoja službena naznanila edino po sami goli resnici podajati.

Sosebno mu je kaj ostro prepovedano, od kake stranke o priliki službene oprave dar ali plačilo (nagrada) jemati ali pa za tuj denar jesti in piti, tudi ko bi se le-to ponudilo v takih okolnostih, da bi se ne zdelo biti nikakoršnega pomisleka.

Takisto mu je zabranjeno, dati si kaj obljubiti za to, da bi izpolnil svojo službeno dolžnost.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Razstavo v Filadelfiji zmirom obiskuje veliko ljudi.*

Do 51. dneva od tega časa, kar so razstavo odprli, je znašalo število obiskovalcev 1 milijon in 996.853, ki so 653.342 dolarjev vstopnine plačali. Dohodki bili bi pa še veliko večji, ako bi razstava bila tudi ob nedeljah odprta. Al Amerikancu je nedelja velik praznik, ki ne pripušča obiskovanja posvetnih enacij naprav.

* *Čuda debela rodovina se nahaja v Waldkirchenu,* vasi poleg Kamenica na Saksonskem, katero hodijo radovedni ljudje od dalječ ogledovat in občudovat. Oče, grajščak, se piše Franke; a niti on niti soproga njegova nista posebno močna in debela; nasproti njima pa najstareji 18letni sin vaga 3 cente in 4 funte, — 14letni sin 2 centa 6 funtov, — tretji 8letni sin 1 cent in 10 funtov; najdebeleja med njimi pa je 12 let stara hči, ki je velika kakor popolnoma doraščena žena in vaga 2 centa 25 funtov. Stariši in otroci želijo, naj bi natura ne izlila še večih dobrót nad nje.

* *V Pečuhu na Ogerskem je 20. julija porodila* neka žena 5 otrók; prva dva otroka sta prišla živa na svet in popolnoma izraščena, druga dva tudi sicer še živa pa zeló slabotna in ne popolnoma izraščena, peti otrok je bil mrtev. Uboga mati umrla je po prevelikem krvotoku, a tudi izraščena dva otroka sta živela le nekoliko ur.

* *Sila rodovitno polje.* Na rženem polji blizo mesta Selovic na Českem, na katerem je bilo $\frac{3}{4}$ vagana rži vsejane, so pridelali letos 38 vaganov rži. Navadni pridelek je le 7—9 vaganov.

Zabavno berilo.

Kranjica med Turki.

Dogodba iz dôbe Turških navalov na Kranjsko v 17. stoletji.

Četrť ure pod Skaručino ob podnožji Šmarne gore stoji mala vas Povodje, ki zdaj vsega skup šteje še 7 hiš. Po vodi Gameljsci je razdeljena v dva dela. Na levem bregu nad vodo stoji stara hiša „pri Belčiču“ imenovana. Imé je staro, a ostalo jej je, čeravno je večkrat že menjala gospodarja. Sloví pa ta hiša zarad dogodbe, katero bom v kratkem tú povedal, ker se mi zdi ravno zdaj priličen čas za to.

Bilo je v prvi polovici 17. stoletja, ko je vse Kranjsko trepetalo pred Turki. Po višavah ob Savi so se zasvetile grmade v znamenje, da je Turek zopet v

deželo vdaril, na Šmarnigori pa se je valil dim kvišku, ker so podnevi na grmado metali smrečja, da se je kadilo. Ljudje so preplašeni bežali v tabore z blagom in premoženjem, močnejši moški pa so se zbirali, da bi na priličnem kraju napadli Turka. Tabori so bili v tem kraju na Šmarnigori, na Skaručini in v Repnjah krog cerkve, kar se še zdaj po močnem zidovji pozná.

Bolj varno pribežališče in skrivališče pa so bile votline, jame in luknje po Vrašici zato, ker so bile skrite in dohod do njih težak. Zato so tudi prebivalci tega kraja brž po prvem znamenji gnali živino v Vrašico, dobro vedoč, da Turek v goščavo ne gre rad, potem drugo imetje poskrili po varnih zakopih itd., in nazadnje vzemši potrebnega živeža seboj, potegnili v votline po Vrašici.

Štiri dni že je preteklo, kar je na Šmarni gori prvokrat zasvetila se grmada in naznanila, da so Turki že čez mejo prihruli. Prebivalci one okolice so bili tedaj že vse poskrili ter popustili hiše svoje. Tudi Povodčani so bili skoro vsi že v Vrašici, le gospodinja Meta Belčičeva, krepka ženska srednje starosti, se je mudila še doma, ker je bila ravno kruh vsadila v peč, da bi ga potem nesla za svojimi v Vrašico, kjer je bila vsa vas v prostorni votlini skrita.

Ravno potegne prvi hleb iz peči, kar se sliši zunaj „klop, klop, klop“, in predno se more žena obrniti, že stoji Turek, ki je s konja skočil, z golo sabljo pred njo. Zunaj je bilo videti še več drugih na konjih. Žena, da-si sicer pogumna, se prestraši, ker dobro vé, kaj je čaka. Da bi se branila, vrže hleb, ki ga ravno v rokah ima, Turku v obraz, a ta ga vjame na sabljo. Žena brž skoči na stran, da bi všla skoz druga zapahnjena vrata, a predno more zapah odriniti, jo že Turek zgrabi za lase in nameri sabljo, da bi jej glavo odrezal. V tem se je pa veža napolnila Turkov, ti branijo prvemu, ki ženo tudi res spusti, pa jo za kite na kljuko k vratim priveže.

Turki, vstopivši v vežo, so jeli brž napenjati nosnice, v katere jim je puhtel duh novo pečenega kruha; eden izmed njih pobere prebodeni hleb na tleh, ga prelomi, poduha, pokusi in z zadovoljnostjo pomolí kos drugemu; tako je hleb naglo ves razdeljen in vsi Turki ga slastno jedó.

V tem je žena po prvem strahu toliko k sebi prišla, da je mogla videti, kaj se godí. Turki so se jeli razgovarjati, in čuda! žena je umela marsikako besedo. (Bili so namreč poturčeni Bosnijaki, tedaj so govorili srbski.) Zdajci jej misel šine v glavo, da bi jo Turki morebiti izpustili, če jim dá ves kruh, kar ga je še v peči. Reva jim tedaj reče, da ima še takih hlebov več in da jim jih dá, če jo izpusté. Turki razumejo ponudbo in eden izmed njih pristopi ter preseka s sabljo lase, s katerimi je bila na kljuko privezana. Revico to strašno zabolí, ker jej premalo ostrá sablja izruje skoro polovico las, vendar stisne zobe, gre pred peč in jame hlebe ven jemati ter podajati jih radovedno gledajočim Turkom.

Ko so vse v svojih pestéh imeli in med sabo razdelili, se jamejo posvetovati, kaj storiti z žensko. Trepetaje poslušá revica, ki pogovor precej dobro razume, ko nasvetuje prvi, naj si jo najprej vsak privošči, komur se ljubi, potem pa naj jo potisnejo v peč in žrjavico spredaj podkurijo z butaro na tleh ležečo.

Ta predlog se sprejme s krohotom in že zgrabi eden žensko, da bi jo posilil, kar pristopi drugi, menda poveljnik čete, ter reče: „Stojte! to bilo bi neumno. Mar vzemimo to žensko seboj, da nam bo tak kruh pekla, ki je tako dober, da ga še nismo jedli tacega.“ In res, vsem je bil ta nasvèt všeč. To vidi Meta na

obrazih. Da-si je strašen zá-njo, vendar upa, da se jej bo na poti kje ponudila prilika uiti grozovitežem.

Primeta jo dva Turka, jej zvežeta roki, potem jo peljeta h konju ter jo z vrvijo privežeta za sedlo. Turki preiščejo vso hišo po vseh kotih, a ker nič ne dobé, jo zažgó, kakor druge. Ker je pa trdno zidana, zgorí le slamnata streha, zidovje ostane.

Ko je hiša vsa o ognji, odrinejo Turki k večemu krdelu, ki je stalo pod Skaručino. Težave in muke revice, ki je morala k sedlu privezana z zvezanimi rokami teči, kakor je konj tekel, ali pa se drsati za njim, se ne dajo popisati. Vendar jih je trdni život njeni prestal, posebno potem, ko se je drugem kraju, kjer so jo silili Turki, da naj jim kruha speče, jim tako prikupila, da so bolj človeško ž njo ravnati jeli in je slednjič dobila celó prostor na vozu, na katerega so jo privezali. Povsod jim je morala kruh peči in pri tem delu veliko trpela. Sile na telesu jej niso delali, ker so imeli za to dosti mlajših žensk, katere so bili po Kranjskem, spodnjem Štajarskem in Hrvaškem nalovili. Srcé jej je krvavelo, ko je morala gledati, kaj se revicam godí, a pomagati jim ni mogla.

Tako je prišla v Bosno. Načelnik konjikov, ki so jo bili vjeli, je bil „beg“ (véliki posestnik), ki se je bil poturčil, da ni premoženja zgubil. Ta jo vzame zá-se na svoje posestvo, da mu bo kruh pekla. Kmalu pa so zvedeli tudi drugi begi za njeno umetnost in tako je morala kot sužnja prvega bega potovati od grada do grada in peči begom kruh. Tu in tam je videla marsikako Kranjico kot sužnjo, iz ust marsikacega sužnja je slišala molitev do Boga v domačem jeziku. Al kaj! čeravno jej je stresalo vse to srce, vendar ni mogla olajšati jim osode z drugim, nego s tem, da je skrivaj podala kateremu kak hlebček kruha. Njej sami se ni posebno hudo godilo, ker jo je njen gospodar izposojeval s pogojem, da jo dobí nazaj, kakoršno je posodil. Zato sta jo spremljevala vedno dva Turka, ki sta bila zá-njo s svojo glavo odgovorna.

Pobegniti je večkrat mislila; al kako pobegniti brez vsega, kako priti iz dežele, v kateri se ženska še prikazati ne sme! Tudi so jej bila pota po deželi neznana, le toliko je vedela, da bi jej bilo strašno daleč do doma.

Tako je bilo preteklo pet let. Zopet so Turki privreli iz Kranjskega in pripeljali veliko plena, posebno ljudi seboj. Med vjetimi je bilo veliko čvrstih mladenčev, ki so se imeli za sužnje prodati. Tudi beg, pri katerem je bila Meta, si jih je kupil nekaj, da bi mu polje obdelovali, ker so bili čvrsti in po ceni.

Ko jih priženó, bila je Meta ravno pred gradom. Taki prizori jej niso prijetni, zato se obrne, da bi šla v grad nazaj. Kar zadoní za-njo glas: „Mati! je li mogoče?“ Meta spozná glas, se obrne in zagleda med prvimi svojega najstaršega sina. Srce se jej strese; že hití k sinu; al vstavi jo pamet. Če bi beg le slutil, da je med njo in sužnjim kaka zlahta, brž bi sina umoril ali zopet prodal in Bog vedi kam. Zato zatají materno sočutje — saj je jej srcé samih bridkosti skoro neobčutljivo — naglo beži v grad in se skrije.

Od tega dné napné vse žile, da bi se skrivaj sošla s sinom in dogovorila se o načrtu, kako bi oba vkup všla. Ker je imela po hiši večo prostost, se jej to posreči. Sužnji, katere je bil beg kupil, so bili vsi iz Gorenskega, trdni in pogumni mladi fantje, dasiravno jim je nečloveško trpljenje ob slabi hrani že jelo moči razjedati. Meta se s temi dogovori, da vsi pobegnejo, in določi dan za to.

Ko jutro napoči, speče kruha in ga nameša močno z opijem (makom), ki ga v nobeni Turški hiši ne manjka in čegar moč je bila že spoznala, in mu pridá še drugih omamljivih reči.

Česar se je nadjala, to se zgodi. Turki jedó kruh in kmalu zaspijo vsi omamljeni. Na to gre Meta, ki je poznala vse kote hiše, k begu v sobo, in pobere denarja, kar ga dobí, ker je beg ves omamljen spal z drugimi vred, mladenči planejo nad kruha pijane straže in vojake, jim pobere orožje in obleko, jih zvežejo, potem pa se oblečejo v Turke, tudi Meta vzame obleko Turškega vojaka, in vsi — pobegnejo. Pot do Hrvaškega so kmalu našli, ker se je vsak še nekaj je spominjal. Tu so zamenili obleko in šli proti domu, kamor so vsi srečno dospeli.

Meta in njen sin sta našla doma še očeta, a brata in sestre ni bilo več; Turki so ju sabo vzeli ali pobili. Z denarjem, kar ga je Meta seboj prinesla, se je pozidala vnovič dvakrat po Turkih požgana hiša. Meta je umrla stara, njen sin pa je bil bogat kmet. — Turkov pozneje v ta kraj ni bilo več. J. A.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

VI.

Sodba večne pravice.

(Dalje.)

(Dalje.)

„Tedaj ste jej dali za 117 000 gold. le 100.000 gold.“ mu sežem jaz v besedo.

„Pri kupčiji mora biti zaslužek“, mi odgovori in nadaljuje: „poslal sem tedaj v banko, ker sam nisem imel toliko gotovine v kasi, ter ji naštel denar v lepih stotakih in tisučakih, nesrečnež jaz! Prejemši jih se zahvali, stopi v kočijo in oddrdrá z mojim lepim trdo prisluzenim denarjem, katerega ne bom več videl.“

„Kako da ne? Saj imate srečko?“

„Da, imam jo. Tu je nesrečni, nič vredni papir.“

Pri teh besedah mi podá srečko. Jaz jo gledam in gledam, a zdi se mi popolnoma prava. Ko Komar vidi, da ne najdem ničesar ponarejenega na nji, mi pokaže v seriji števil „1“, ki je pa tako umetno spremenjena v št. „4“, da se to more spoznati še le po dolgem gledanju in z drobnogledom, ki jo dvajsetkrat povikša. Drobnogled je prinesel Komar sabo.

„Kako da niste tega prej zapazili?“ ga prašam.

„Saj bi tudi zdaj še ne bil zapazil, a dobil sem ravnokar telegram iz L., ki mi naznanja, da je pri glavni blagajnici se oglasil nekdo s pravo srečko in tudi denar že potegnil. Ves prestrašen pokličem sina in mu pokažem srečko; a tudi on meni, da je prava. Gledava in skušava jo na vse strani, staviva pod navadni drobnogled, vse zastonj. Še le ko zmočiva številke, se pokaže na št. „4“ bolj rumenkasta barva in zdaj spoznava, da sem ogoljufan.“

„Ali poznate baroninjo?“

„Po imenu pač, saj sem imel ž njo že lepe kupčije, po osobi pa ne. Vrh tega je imela na obrazu črn in jako gosto pleten pajčolan.“

„Ali ste prašali po nji in je iskali potem?“

„Kaj pa dá! Brž sem poslal v gostilnico, kjer ostaja s konji, a tam ni nihče videl ne nje, ne kočije njene. Pač pa so mi povedali, da je v toplicah v R. Po telegrafu sem zvedel, da je to res in da biva 14 dni že nepretrgano tam.“

„Tedaj ona dama ni bila baroninja N.“

„Se ve da ne, ker dveh ni. Ogoljufan sem, prav grdo ogoljufan, in moj denar je izgubljen.“

„Ne obupajte še! Kočija ni mogla po zraku zginiti, gotovo je videlo jo več ljudi in po teh se bo dalo izprašati, kam se je peljala.“

„Gospod sodnik“, prične Komar in vstane, „prosim vas, storite vse, kar morete, da se najde goljufica in denar, a prvo denar. Jaz obljubim tistemu, ki mi pomaga zopet do denarja, 1000 gold.“

„Tega ni treba“, odgovorim jaz nekoliko razžaljen po tem, da g. Komar obeta tistemu, ki bi mu 100.000 gold. nazaj dobil, borih 1000 gold.; „sodnija bo storila svojo dolžnost tudi brez obljubljenega denarne nagrade. Vendar pa utegne ta obljuba druge ljudi spodbujati, da ji bodo šli na roko. Ste mestni policiji že to naznanili?“

„Ne še! Sem hotel prej pri vas prašati za svét.“

„Tedaj le brž se podajte h komisarju in popišite mu kolikor mogoče žensko in njena spremljevalca, kočijaža in strežaja pa kočijo in konje. Jaz bom že tudi svoje storil.“

(Dal. prih.)

Glasi o zadevah Turškega boja.

* *Kako bi se Turška mogla rešiti.* Pred nekoliko dnevi dospela je v Solun Turška transportna ladija „Medali Tefik“ okrašena z raznovrstnimi zastavami. Na ladiji nahajala se je neka svetinja, namreč obleka prorokova (Herka Išeri). Kakor hitro je prišla ladija, došel je veliki guverner Ešref-paša z vsemi Turškimi dostojanstveniki v svečanostni obleki na bok ladije, da sprejme svetinjo in da jo v navzočnosti Turških duhovnov in softov v slovesnem sprevedu prenese v mošejo „Hassimie Džanu“. Na cestah delala je armada špalir, braneč kristjanom, da ne onečaste s svojimi pogledi svetinje. Namen svetinji je, da se ponese na bojišče in ondukaj pripomore k zmagi Turkom.

* Nek dopisnik „Daily Telegrapha“ piše, da je tri dni, predno je odpotoval Ruski poslanec v Carigrad, z njim se pogovarjal ter mu je on svoje mnenje o daljnem izteku vojske tako povedal: „Velike vlade bodo za malo tednov vojskujočim se strankam morale ponuditi pomirje, ako nočejo, da se štrna še bolj zmeša. Bosna in Hercegovina se ne morete več izročevati Turku; in verjetno je, da Črnagora dobode Hercegovino, Avstrija del Bosne, a Srbija ostanek. Rusija želi samo svoboden prehod preko Dardanel. Vse to se bode ustanovilo s posvetovanjem. Rusija nima nikakih postranskih in slabih namenov, da bi si osvojila Carigrad, ker bi potem iz Ruskega postalo Bizantinsko cesarstvo. Poslanec je trdil, da velikega vezira ni videl 6 tednov (razgovarjala sta se 21. julija), k njemu je prišel nekdo, zakaj odlaša s svojim svetom. „Ker se vse, kar jaz rečem“ — odgovori Ignatiev — „tolmači krivo, tedaj mi je ljubše, da gledam tek dogodbe.“ Do Turške ustave poslanec nima nič zaupanja. O njej se je upilo samo zaradi interpelacije v angleškem parlamentu. Kar pak se tiče ustanovljenja velikega Slovanskega cesarstva, za to še ni ura bila. Vsakako pak se mora čez 3 ali 4 tedne narediti konec boju, sicer bode zbudil težave, s katerimi bode imela opraviti vsaka vlada v Evropi. Razumeva se samo ob sebi, da je Ruski poslanec Angleže dolžil, da oni Turka neposredno podpirajo ter ga spodbujajo s svojim obnašanjem na daljni upor.“

* Tudi Slovani nekaj veljajo, kedar sila pritisne od vseh strani na monarhijo; sicer pa nas skušnja, posebno ustavna, uči, da slovansko pleme je neke vrste „raja“, katera se mora uklanjati ukazom Nemcev in Madjarov. A sedaj dobri so Slovani, a samo treba jim malo prilizniti se. Zaprtje luke Kleka za Turško brodovje je dalo visokooficijozni „Polit. Korresp.“ povod za naslednjo zanimivo izjavo: „Razlog, ki